

MICA DANSATOARE

ANARHISTĂ
BALERINĂ
REVOLUȚIONARĂ
MUZĂ

Melanie
Leschallas

ROMAN

NICULESCU fiction

MICA DANSATOARE

Melanie Leschallas

Traducere:
Adina Pinte

NICULESCU fiction

Valoarea timbrului literar este 2% din prețul de vânzare și se adaugă
acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001, sucursala BCR Unirea.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LESCHALLAS, MELANIE

Mica dansatoare / Melanie Leschallas ; trad.: Adina Pintea. -

București : Editura NICULESCU, 2022

ISBN 978-606-38-0790-9

I. Pintea, Adina. (trad.)

821.111

© Melanie Leschallas, 2022

The right of Melanie Leschallas to be identified as the author of this work has been asserted in
accordance with Section 77 of the Copyright, Designs and Patents Act, 1988.

Titlu original: *LITTLE DANCER*, by Melanie Leschallas

© Editura NICULESCU, 2022

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 314 88 55

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

NICULESCU este un imprint al Editurii NICULESCU

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Dragoș Ghițulete

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Adaptare copertă & design: Carmen Lucaci

Ilustrație copertă: © Arcangel AA1915895

ISBN 978-606-38-0790-9

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun
mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a
datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și
internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

PROLOG

Marti, 23 mai 1871 Montmartre, Paris

Pe Rue Lepic, în partea de est, unde strada îngustă și pietruită șerpuiește brusc spre dreapta înainte să urce abrupt spre colina Montmartre, se află o casă mică, dărăpănată, înghesuită între două case mult mai mari, construite ulterior. Serge van Goethem, un croitor belgian, locuiește aici împreună cu soția și cele două fiice ale sale.

Gigi van Goethem nu a adormit. Stă întinsă în pat doar în lenjerie de când zgomotul monstruos al acelei *mitrailleuse*, arma nouă și complexă cu mai multe țevi, care s-a auzit de jos, din Place Blanche, s-a oprit în sfârșit, pe la trei sau patru dimineața și aproape că a ațipit. Dar vecina ei, Emma Béranger i-a bătut la ușă ca să bea împreună un pahar de vin și i-a șoptit ultimele noutăți între două înghițituri. Ordinul este că nimeni nu are voie să-și părăsească locuința până la noi dispoziții. Batignolles a căzut, Clichy la fel. Doar zonele din est rezistă încă pe poziții. Treizeci de mii de locuitori din Versailles se apropie dinspre vest. Dabrowski e mort. Emma trebuie să fi văzut expresia de pe fața lui Gigi, pentru că în timp ce-și goleau paharele, Emma și-a pus brațul în jurul lui Gigi și a asigurat-o că încă mai exista speranță, că niciunul dintre numele soților lor nu figura pe ultima listă a cetățenilor căzuți.

S-a terminat, murmurase Gigi în timp ce privea prin obloanele sparte și se uita cum Emma a traversat strada în fugă înapoi la brutărie. *S-a terminat*.

Mai târziu, în aceeași zi, Marie van Goethem stă sub masa din bucătărie, uitându-se la mama ei cum pregătește supă pentru tatăl ei și pentru ceilalți comunarzi care, cu siguranță, vor sosi foarte curând. Mama ei arată ciudat. Stă aplecată deasupra oalei de gătit, iar cu o mână se sprijină de scurgător, ca și cum ar avea dureri. Stomacul gol al lui Marie se strânge când vede funda șorțului lui Gigi strâmbă și pe jumătate desfăcută și șuvițele umede de păr roșcat ce i se lipesc formând o linie ondulată pe gâtul lung și palid. De obicei, părul ei este strâns și prins la perfecție cu trei agrafe cu o perlă în vârf. Înainte erau cinci, dar celelalte două au luat calea casei de amanet cu o lună și ceva în urmă.

— Marie, te rog să nu mai visezi. Fii un bun cetățean pentru *Papa, ma petite*¹. Vino și ajută-mă să tai legumele astea. Te las să folosești cuțitul ascuțit.

— De ce nu poate să facă Antoinette asta?

— Este cu Emma și Paul la brutărie. Și oricum trebuie să începi să înveți să gătești.

Lui Marie îi vine prea greu să se miște.

— Imediat, *Maman*.

Aburul se ridică din oală. Mirosul de legume fierte se amestecă cu cel al uleiului care arde în lampa de pe șemineu și cu încă un miros pe care nu-l recunoaște.

Este atâta liniște. De obicei, la această oră, se aude huruitul surd al căruțelor care merg la piață, loviturile de ciocan de pe

---

¹ Micuța mea, în franceză, în original. (n. trad.)

șantierelor de construcție din Butte de Montmartre, tropăitul semeț al cailor bine îngrijiți care duc caleștile spre stăpânii lor de pe Bulevardul Clichy. Liniștea aceasta o neliniștește.

— Când se întoarce *Papa* acasă?

Niciun răspuns. Marie stă cu exemplarul ei din *Fantine* sprijinit pe genunchi. Tatăl ei i l-a dăruit în urmă cu o săptămână, un cadou în avans pentru ziua ei de naștere când împlinește șase ani. Înainte să plece să lupte, obișnuia să o așeze pe genunchii lui și să-i citească câteva paragrafe în fiecare seară. Marie nu știe încă să citească, dar învață să scrie litere la noua școală înființată de *Comună*². Marie urmărește cu degetul literele de aur încrustate pe cotorul cărții, respiră mirosul de piele amestecat cu fumul de pipă al lui *Papa* și se roagă ca acesta să se întoarcă repede acasă. Podeaua este tare și rece, dar nu are unde altundeva să se așeze, în afară de fotoliul tatei și ar fi greșit să se așeze acolo. Toate celelalte scaune au fost duse la baricada de la Porte de Montmartre, împreună cu comoda de mahon la care Gigi ținea foarte mult. Comoda i-a aparținut bunicii lui Gigi și a fost întotdeauna prea mare și prea ornamentată ca să se potrivească în apartamentele și casele în care au locuit, era un stil prea *bourgeois*³. Cel puțin

---

² Comuna din Paris a fost un guvern care a condus Parisul timp de două luni în primăvara anului 1871 în timpul Revoluției Industriale. Comuna a fost rezultatul unei revolte din capitala franceză după înfrângerea Franței în războiul franco-prusac, revoltă declanșată în principal din cauza dezastrului suferit în război și din cauza crescânde nemulțumiri în rândul muncitorilor francezi. Condițiile în care s-a format, decretele sale controversate și sfârșitul violent au făcut din ea unul dintre cele mai importante episoade politice ale vremii. (n. trad.)

³ Burghez, în franceză în original. (n. trad.)

asta murmurase Serge, tatăl lui Marie, în timp ce împreună cu trei tovarăși au încărcat-o în căruța săptămâna trecută.

Marie își strânge genunchii la piept, își lasă capul pe *Fantine* și privește lumina care se strecoară printre obloanele sparte, creând modele pe peretele pe care a fost odată comoda. Asta e, în curând totul se va sfârși. Se va duce cu tatăl ei să ia comoda lui Gigi de pe baricadă. Magazinele se vor deschide ca florile primăvara și lumea o să fie din nou plină de lumină. Fotoliul lui *Papa* este încă acolo, lângă focul neaprins, și în curând el o să vină acasă și o să se așeze în el. Poate că dacă și-l imaginează suficient de mult stând acolo, va reuși să facă să se și întâmple asta. Marie tânjește ca el să dea buzna în casă, pufăind și protestând zgomotos față de nedreptățile din lume. O să-și arunce pălăria pe masă, o să-și dea jos cizmele, o să se frece la ochi, o să se prăbușească în fotoliu și o să-și așeze capul drag în urma uzată, în formă de nimb, din partea de sus, plimbându-și degetele sale neliniștite peste găurile din spătarul înalt, cu aripi, chiar acolo unde obișnuia să-și ascundă acele de croitorie. Ea o să aștepte până când el o să-și aprindă pipa, apoi va sări la el în brațe și va încerca să recunoască în carte câteva cuvinte pe care le știe în timp ce el îi citește.

Un țipăt o trezește. Propriul ei țipăt. Focurile de armă au început din nou.

— Nu-ți face griji, micuțo, îi spune Gigi. Asta e departe, la Porte Maillot. *Papa* spune că baricada aia e aproape la fel de rezistentă ca a noastră.

Ieri, *madam Béranger*, de la brutărie, a venit în graba mare cu o jumătate de pâine și clătina încontinuu din cap și îi șoptea lui Gigi despre baricadele care cad peste tot în oraș și despre „plutoane de execuție”.

— Ce este un pluton de execuție? întrebă Marie de sub masă.

— Tu și întrebările tale care nu se mai opresc. În vocea lui Gigi se simte asprime de data aceasta. Îmi pierd răbdarea, Marie. Marie! Acesta este ultimul avertisment. Ridică-ți fundul ăla osos de pe podea și fă ceva util măcar o dată.

Marie detestă când Gigi țipă. E timpul să se ridice. Dă un sărut *Fantinei* și lasă volumul sub masă, la loc sigur, își întinde brațele deasupra capului, cască sănătos ca să arate că nu îi e frică și începe să taie legume alături de mama ei. Un morcov iese ca o săgeată de sub cuțit și Marie tresare, crezând că mama ei o să țipe din nou la ea. Dar Gigi stă cu privirea pierdută la oală în timp ce amestecă în ea și pare să nu observe. E greu să-ți dai seama printre crâmpiele de raze de soare ce intră prin fereastra baricadată.

Marie termină al doilea cartof și observă că îi tremură mâinile. Plânge înăbușit deși nu vrea asta, în timp ce focurile de armă se aud tot mai aproape. Gigi îngheață cu lingura în mână în timp ce amestecă în mâncare. Marie își aruncă cuțitul și o ia în brațe din spate.

Știe că trebuie să fie curajoasă, asta iubește *Papa* cel mai mult la ea. Dar e atâta gălăgie în jur acum, pereții subrezi ai casei se cutremură de fiecare dată când reizbucnesc focurile de armă. Una dintre scândurile bătute în cuie la fereastră se desprinde. Un copil mic dintr-o casă vecină începe să plângă.

— Mi-e frică.

Cuvintele trădătoare îi scapă de pe buze fără să vrea. Gigi se face că nu observă. Se întoarce și se apleacă să o ia pe Marie în brațe.

— Când te-ai făcut atât de mare?

Zâmbetul lui Gigi e cam încordat, iar vocea îi e prea stridentă. De parcă ar juca teatru. Marie își atârnă picioarele goale în jurul taliei mamei sale și își lasă capul pe spate. Gigi râde și se învârte cu ea. Amândouă sunt parcă în delir de atâta obo-seală, foame și așteptare. Marie adoră să o vadă pe Gigi râzând așa, ca înainte. Marie observă cât de vlăguită pare mama ei și îi trânteste sărutări zgomotoase pe frunte și pe obraji ei plini de pistrii. Dacă este un cetățean bun, dacă o iubește suficient de mult pe Gigi, dacă îi dă sărutări și o face să râdă, totul va fi așa cum trebuie să fie.

— *Je T'adore, Maman*⁴.

— Ah, Marie, și eu te iubesc. Zurbagie micuță și pătimașă. Și eu te iubesc.

Sub brațele mamei sale se văd urme de linii ondulate albe de la pete de sare mai vechi și pete noi de umezeală care întu-necă țesătura uzată a rochiei și îi dau un miros de pământ. Cântecul unei mierle din cireșul din fața ferestrei din spate se face auzit în vacarmul tot mai mare din jur. Cântecul ce se repetă continuu garnisește rafalele de foc de artilerie. Cireșele acelea trebuie să fie deja aproape coapte, își spune în sinea ei Marie în timp ce alunecă de la talia mamei sale.

— Nu vrei să-mi cânti „*Le Temps des Cerises*”⁵, *Maman*?

— Nu, nu acum, iubirea mea. Poate mai târziu.

— Mi-e foame.

— Mereu îți este foame. Gigi mijește ochii de culoarea chihlimbarului și se uită la Marie. Strălucesc ca ochii unei pisici în semiîntuneric. Nu mai durează mult, Marie. Nu mai durează mult. După ce armata o să fie forțată să se retragă și

⁴ Te iubesc mult, mama, în franceză, în original. (*n. trad.*)

⁵ E vremea cireșelor, în franceză, în original. (*n. trad.*)

Republica salvată, o să avem munți de cireșe și cotlete pe platouri de argint, proaspăt aduse de la *Palais Royal*⁶. Și niciun pic de supă!

— Și niciun pic de supă! îngână Marie pe fondul vacarmului.

— Exact. Fii curajoasă. Gândește-te la... gândește-te la Louise Michel.

Marie redevine atentă și începe să taie din nou. Se gândește la Louise cea minunată, liderul Uniunii Femeilor și comandantul acestei secțiuni din *Garde Nationale*⁷. Cei mai mulți oameni sunt speriați de *la Louve Rouge*, Lupoanca Roșie. Tata spune că ea poate să urle durere și anarhie de la Panteon până la Arcul de Triumf. Chiar ieri, Louise vorbea lângă foc cu tatăl ei, în timp ce-și dădea jos cizmele și își încălzea picioarele și povestea cum ea și Nathalie Lemel apăraseră Place Blanche în fruntea unei companii de femei. Nici măcar *Papa* nu a avut de spus nimic care să întrecă așa ceva. Louise Michel a declarat că, în curând, femeile vor putea face tot ceea ce pot face bărbații și nimeni nu va mai clipi în fața unui general cu un *chignon*⁸. Marie o auzise spunând exact același lucru, într-o furtună de aplauze și câteva huiduieli, în Place Vendôme, cu câteva săptămâni în urmă. Dar era bine să audă acest lucru din nou.

Marie puse cartofii în tigaie. Și din momentul acela lucrurile încep să se accelereze. Raza de lumină cenușie care se întinde de la ușă până la masă se întrerupe, pâlپând. Se aud pași, mulți pași, care se târăsc, calcă în noroi, împroșcând,

---

⁶ Palatul regal, în franceză, în original. (*n. trad.*)

⁷ Garda Națională, în franceză, în original. (*n. trad.*)

⁸ Coc, în franceză, în original. (*n. trad.*)

alergând, târându-se pe deal, ca un râu care curge în sens invers. Ușa se zgâlțâie. Probabil că cineva se sprijină de ea. Gâfâind, stingând o țigară. Strigăte răgușite.

Marie se apropie de fereastră, încercând să vadă printre scânduri.

— Unde e *Papa*? Unde e *Papa*? Vreau să se întoarcă acasă. Fă-l să vină acasă, *Maman*, fă-l să...

— Taci, micuțo. Liniște!

Gigi pleacă de lângă sobă, își șterge mâinile pe șorț și vine lângă ea. Marie o aude pe Gigi respirând greu în spatele ei.

— *Papa*... o să moară? Marie își mușcă limba, dar cuvintele îi ies oricum pe gură.

— Nu, nu, bineînțeles că nu. Du-te și așază-te din nou sub masă, Marie.

— Nu, nu vreau.

Gigi o prinde pe Marie de umeri din spate, oftând din adâncul sufletului.

— Atunci stai nemișcată. Nu trebuie să ne vadă.

— Au! Mă doare.

— Și închide-ți gura aia nenorocită.

Pașii de afară se aud la unison acum, trecând cu zgomot puternic și înfundat pe drum în sus. Trebuie să fie sute de oameni. Printre scânduri, lucesc sclipiri de metal, se aud voci răgușite, accese zgomotoase de tuse și strigăte.

— Treceți în rând, treceți în rând. La arme!

— Nu, nu. Nu poate fi adevărat.

Gigi trage cu ochiul printr-o gaură din scândură. Se aude un târșăit de picioare, câteva strigăte. Și apoi tăcerea cade ca o ghilotină.

— Ce se întâmplă?

Marie se întoarce și se uită la mama ei, trăgând de fustele ei în căutarea unui răspuns. Dar Gigi rămâne cu ochii închiși și își face semnul crucii încontinuu.

— Ne rugăm? șoptește Marie.

— Da, *ma petite*. Ne rugăm, șoptește mama ei.

— Pentru ce să mă rog?

— Pentru orice. Orice.

— Foc! se aude de afară comanda.

Izbucnește o rafală asurzitoare de focuri de armă. Marie își astupă urechile cu mâinile, dar tot aude țipetele și vaietele care urmează împușcăturilor, slabe la început, dar care devin tot mai puternice. De parcă s-ar lupta o sută de pisici. Nu, nu pisici.

— Ce se aude? întrebă ea, înăbușindu-și lacrimile și încercând să se uite printre scânduri.

— Nimic. Pleacă de la fereastră!

Gigi tușește din cauza prafului care intră printre scânduri și o trage înapoi spre fotoliul lui *Papa*. Marie se agață de spătarul acestuia. Gigi tremură. Marie nu a mai văzut-o niciodată pe mama ei tremurând și nu-i place deloc asta. Se agață de fustele mamei sale.

— Ce s-a întâmplat, *Maman*? Ce s-a întâmplat? Dar mama ei nu se uită la ea. *Maman*! Marie își aude propria voce gătuită de emoție, dar Gigi este cu gândurile departe, foarte departe și nu poate ajunge la ea.

O bătaie în ușă. Bătaia codată a Gărzii Naționale: două bătăi duble, în ritmul galopant al primelor două cuvinte din „*La Marseillaise*”: *Allons, enfants...*

Silueta slabă și ascuțită a lui Louise Michel se ivește în pragul ușii. Un nor de praf intră odată cu ea. În spatele lui Louise, zărește o grămadă de uniforme albastre, dar nici urmă

de *Papa*. Și, de cealaltă parte a drumului, un zid stropit cu roșu, cu un morman de haine la baza lui. Nu, nu haine... cadavre. Marie deschide gura să vorbească, dar nu iese niciun sunet. Louise face un pas în față ca să-i blocheze vederea.

— Gigi. Marie.

Este imposibil să-i vezi fața lui Louise în strălucirea orbitoare din dreptul ușii deschise. Dar vocea ei este ciudat de blândă. Nu este vocea atât de cunoscută din discursurile revoluționare pe care Louise le ține pe scenele improvizate din tot Parisul.

— Unde este? Unde este Serge?

Gigi se repede în față și se agăță de reverul lui Louise. Vocea îi tremură. Louise îndepărtează foarte încet mâinile lui Gigi și le ține în ale ei. Își îndreaptă și mai mult umerii, părând mai înaltă decât este de fapt și o conduce pe Gigi înapoi spre foc, ținându-și în sus mâinile mari și osoase ca să o facă să tacă. Cât de docilă este *Maman*, se gândește Marie. O doare să o vadă așa.

— *Avancez*⁹! spune Louise cu fermitate.

Câțiva bărbați în uniforme albastre merg târându-și picioarele în urma lui Louise, ținându-și bonetele pe lângă ei, purtând un cadavru înfășurat într-un steag roșu, murdar de noroi, cu fața acoperită de o batistă albă, proaspăt călcată, tivită cu cea mai delicată dantelă. Ceva surprinzător în atâta întuneric și praf. Bărbații așază cadavrul pe masă și apoi se ghemuiesc la perete. Marie vrea să se repeadă sub masă și să o recupereze pe *Fantine*, dar nu îndrăznește. În spatele grupului se află un bărbat înalt și palid, proaspăt bărbierit, cu părul închis la culoare și pomădat. Un gentleman. Ea îl recunoaște de

---

⁹ Înaintați, în franceză, în original (*n. trad.*)

undeva. Ce naiba caută el aici? Nimic nu mai are sens. Se uită înapoi la cadavru. Niște soldați au adus un cadavru și ieri, în drum spre cimitir. A fost oribil. Se gândește cât de tare vor trebui să frece lemnul ca să îndepărteze din nou sângele de pe masă, cât de dezgustător va fi mirosul.

Un braț se rostogolește și alunecă de sub steag. *Monsieur Béranger*, brutarul, îl împinge ușor înapoi, ca și cum ar împături într-un croissant înainte să îl bage în cuptor. Marie se holbează la cadavru. Mâna cea mai apropiată de ea atârână de marginea mesei: fire subțiri de păr pe degete, două striatii albe pe degetul inelar, unghia de la degetul mare tăiată cu grijă. Părul i se ridică pe ceafă, stomacul i se strânge, camera începe să se învârtă. Se agață de mama ei ca să nu cadă.

— *Papa!* Nu! *Papa!* Se întinde să îl ia de mână pe tatăl ei. E *Papa*. *Maman*, e *Papa!* Ridică-te, *Papa!* Ridică-te!

Își aude propria voce de parcă ar privi ce se întâmplă de dincolo de râu.

— Ține-o, Gigi. Gigi! îi spune Louise pe un ton ferm.

— Ridică-te, *Papa*. Ridică-te! Te rog să te ridici.

Gigi o trage pe Marie înapoi și îi ascunde capul în fustele ei. Miros a cartofi și a transpirație. De ce nu se mișcă nimeni? Marie se împotrivesc strânsorii lui *Maman* și reușește să se uite înapoi la cadavru, întinde mâna către *Papa*, dar mama ei nu o lasă să se miște.

— Dă-mi drumul! Mușcă mâna pe care Gigi i-a pus-o la gură. Ce face toată lumea? Trebuie să-l ridice, să-l șteargă de sânge, să-i dea niște supă.

— A murit ca un erou, spune Louise. Am fost nevoiți să ne retragem peste Pont Neuf. Nu aveam unde să ne ascundem. Nu a fost vina nimănui. El...

O explozie puternică îi acoperă vocea.

— Trebuie să plecăm, tovarăși, trebuie să plecăm! *Monsieur Béranger* deschide ușa și privește în jur. Pe stradă este plin de sânge și se aud numai țipete. Se apropie artileria. Trebuie să mă duc acasă. Aveți milă, lăsați-mă să mă duc acasă. Vă rog, lăsați-mă să mă duc acasă. Acum tușește și plânge, își înfige degetele în orbitele învinețite ale ochilor. Un alt soldat îi pune cătușele și el se împiedică.

— Lașule! Nenorocit de brutar laș și inutil!

Celălalt soldat trage ușa după el și o închide.

— Liniște! Louise bate cu palma în ușă și bărbații se opresc din ceartă și rămân în poziție de drepti. Cei care vor să rămână și să apere *Porte de Montmartre* pot rămâne. Cei care doresc să se întoarcă acasă, decizia este a voastră.

Louise își întoarce privirea spre Marie și mama ei.

— Gigi, trebuie să-l luăm acum.

Ce vrea să spună Louise? Să-l ducă unde? Marie se uită la mama ei. Ea sigur știe. Ea o să rezolve asta. Dar Gigi e moale și se uită ca o păpușă de cârpă, cu mâinile pe lângă corp. Marie este liberă să se miște, dar picioarele ei nu o mai ascultă. Se uită când la mama ei când la cadavru. Așteaptă ca mama ei să facă ceva, să acționeze, să îndrepte lucrurile. Ea este acolo, dar nu este acolo. Nu înțelege ce vede. E ca și cum literele ar cădea de pe o pagină. Totul devine alb.

Louise o scutură de umeri pe Gigi. Aceasta nu răspunde.

— Nu putem aștepta, Gigi. Ai auzit? Trebuie să-ți iei adio de la el. Va fi înmormântat cu demnitate; nu trebuie să-ți faci griji pentru asta. Mă voi asigura că așa se va întâmpla. Ascultă, Gigi. Trebuie să plecăm. Vine plutonul de execuție. Sunt deja cinci mii de morți. Vrei să îi aduci un ultim omagiu?

Se aude un vaiet puternic, care începe încet și se ridică tot mai puternic deasupra vacarmului. Marie își dă seama că vine

de la mama ei. Nu știa că Gigi e în stare să scoată un sunet atât de oribil. Îi oprește propria respirație în gât.

— Să te ia naiba, Louise Michel. La naiba cu tine și cu Comuna asta nenorocită. E numai vina ta. Să-i sucești capul soțului meu cu nenorocitele tale de idei deșarte. Întotdeauna exagerezi, Louise. Te plimbi țațoșă, în haina aia ridicolă ca Napoleon al treilea, cu nasul în vânt, stârnind probleme, lăsându-ne pe noi, bieții muritori, să adunăm mizeria pe care o lași în urmă. Vocea lui Gigi este ca un foc de artilerie, se aude din ce în ce mai tare. Eram bine înainte să vii tu. Te urăsc, te urăsc...

— Adună-te, Gigi, o să ne omori pe toți.

Louise îi dă o palmă lui Gigi peste față. Marie nu e sigură dacă visează sau nu; detaliile scenei apar și dispar în mintea ei. Privirea din ochii mamei sale, sunetul palmei lui Louise, supă care bolborosește în colț. Și tatăl ei întins pe masă în mijlocul camerei.

— Trebuie să vă spălați pe mâini, să spălați masa, totul. Ați auzit? Dacă gălesc praf de pușcă, dacă îl vor miroși pe tine, pe Marie, vă împușcă pe amândouă. Ați auzit? Fă-o! Dacă nu pentru tine, atunci fă-o pentru fiicele tale!

Cuvinte, lucruri, chipuri, toate se amestecă și se mișcă prea repede în mintea lui Marie. Se îneacă, bătăile inimii îi sparg urechile; încearcă să apuce mâna mamei sale, dar degetele îi sunt inerte. Simte degetele osoase ale lui Louise Michel care o prind de bărbie și îi ridică fața spre ea.

— Curaj, *ma petite*. Curaj! Marie nu vede altceva decât chipul ei. Încearcă să găsească puțin sprijin în acel chip. Louise arată ca o femeie bătrână: ridurile fine de pe frunte sunt pline de praf, albul ochilor ei înțesat de firișoare roșii, obrații sunt pământii ca o lumânare ieftină. Dar când zâmbește, chiar și

acum, în ochii ei negri ca de cărbune se întrezărește o licărire ce aduce a speranță. Trebuie să continui lupta pentru tatăl tău, Marie. Continuă lupta pentru el!

Vocea lui Louise se îneacă de lacrimi, tușește și se întoarce spre Gigi.

— Întinde mâinile, camaradă. Louise repetă ordinul mai tare și se scotocește prin buzunar, ținându-l pe mama ei din priviri. Aceasta întinde căușul palmelor ca și cum ar fi primit prima ei ostie de împărtașanie. În mâinile ei strălucesc acum două inele. Unul de aur, unul de argint. Inelele sunt atât de strălucitoare, parcă desprinse dintr-un basm.

Marie stă ghemuită pe genunchii tatălui ei lângă foc.

— *Unul pentru familie, unul pentru Comună. Ea îi cântă cuvintele în timp ce îi învârte inelele pe deget.*

— *Așa este, Marie. Așa este.*

Soldații se ridică acum, scuipând și înjurând. Ea clipește ca să-și scoată praful din ochi. Trupul tatălui ei pare să se ridice plutind de pe masă și să alunece pe ușă. Domnul palid stă în picioare lângă cadavru, ca o fantomă. Ridică o mână mare ca și cum ar vrea să-și ceară scuze sau să spună adio. Ea se vede alergând ca să-l ia de mână pe tatăl ei, ca să-i prindă pentru ultima oară fața mare și pătrată între mâini, dar își dă seama că nu s-a mișcat. Apoi pumnul mamei ei se strânge în jurul inelelor și ea dispare. Totul dispare.